**Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. Planeta Nowa 6**
**oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic; Edycja 2024**

| Wymagania na poszczególne oceny | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **na ocenę dopuszczającą** | **na ocenę dostateczną** | **na ocenę dobrą** | **na ocenę bardzo dobrą** | **na ocenę celującą** |
| **2** | **3** | **4** | **5** | **6** |
| **1. Współrzędne geograficzne** | | | | |
| Uczeń:<br>• wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią<br>• podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne<br>• wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne | Uczeń:<br>• wymienia cechy południków i równoleżników<br>• podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych<br>• wyjaśnia znaczenie terminów: *długość geograficzna*, *szerokość geograficzna*<br>• wyjaśnia znaczenie terminów: *rozciągłość południkowa*, *rozciągłość równoleżnikowa* | Uczeń:<br>• odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie<br>• odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych | Uczeń:<br>• określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy<br>• wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej<br>• oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi<br>• wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze | Uczeń:<br>• wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS |
| **2. Ruchy Ziemi** | | | | |
| Uczeń:<br>• wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym<br>• wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej<br>• wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi<br>• wyjaśnia znaczenie terminu *górowanie Słońca*<br>• określa czas trwania ruchu obrotowego<br>• demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli<br>• wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi | Uczeń:<br>• wyjaśnia znaczenie terminów: *gwiazda*, *planeta*, *planetoida*, *meteor*, *meteoryt*, *kometa*<br>• podaje różnicę między gwiazdą a planetą<br>• wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi<br>• omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego<br>• podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi<br>• wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie | Uczeń:<br>• rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji<br>• opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą<br>• omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji<br>• omawia przebieg linii zmiany daty<br>• przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji<br>• wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi<br>• wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi | Uczeń:<br>• opisuje budowę Układu Słonecznego<br>• wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji<br>• określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej<br>• wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej<br>• charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku | Uczeń:<br>• wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych<br>• określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych<br>• wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca<br>• wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| • demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli<br>• wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku<br>• wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi | | | | |
| **3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy** | | | | |
| Uczeń:<br>• określa położenie Europy na mapie świata<br>• wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie<br>• wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją<br>• wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii<br>• wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej<br>• wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego<br>• podaje liczbę państw Europy<br>• wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy<br>• wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy<br>• wyjaśnia znaczenie terminu *gęstość zaludnienia*<br>• wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia<br>• wymienia starzejące się kraje Europy<br>• wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy | Uczeń:<br>• omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją<br>• wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy<br>• wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie<br>• opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej<br>• wyjaśnia znaczenie terminów: *wulkan*, *magma*, *erupcja*, *lawa*, *bazalt*<br>• przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych<br>• omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów<br>• wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w.<br>• omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności<br>• przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów<br>• wymienia przyczyny migracji ludności<br>• wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie<br>• wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego<br>• wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata | Uczeń:<br>• opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej<br>• opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej<br>• wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej<br>• omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych<br>• podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie<br>• charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy<br>• analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy<br>• przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście<br>• omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map | Uczeń:<br>• porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy<br>• wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii<br>• omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii<br>• omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie<br>• omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy<br>• porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się<br>• przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności<br>• porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie | Uczeń:<br>• wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji<br>• wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii<br>• wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu<br>• podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych<br>• przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy<br>• analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy<br>• opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy<br>• ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów<br>• ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | • porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów | | | |
| **4. Gospodarka Europy** | | | | |
| Uczeń:<br>• wymienia zadania i funkcje przemysłu<br>• wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe<br>• podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu<br>• rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii<br>• wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej<br>• wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii | Uczeń:<br>• wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji<br>• podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji<br>• wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie<br>• podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni<br>• omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii<br>• wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych | Uczeń:<br>• wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji<br>• omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XXI w. na podstawie wykresu<br>• omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki | Uczeń:<br>• wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji<br>• charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji<br>• przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych<br>• omawia skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego<br>• omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej | Uczeń:<br>• omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji<br>• analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii |
| **5. Sąsiedzi Polski** | | | | |
| Uczeń:<br>• wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego<br>• wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię<br>• wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji<br>• wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji<br>• wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi<br>• przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi<br>• omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej<br>• wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej | Uczeń:<br>• omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce<br>• wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe<br>• rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach<br>• przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii<br>• wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki<br>• wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę | Uczeń:<br>• omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w.<br>• analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego<br>• charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej<br>• omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej<br>• podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi<br>• podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu | Uczeń:<br>• przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii<br>• charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy<br>• porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji<br>• opisuje przykłady atrakcji turystycznych Czech i Słowacji na podstawie fotografii<br>• porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii<br>• podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie<br>• opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł | Uczeń:<br>• omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii<br>• udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych<br>• udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym<br>• analizuje społeczne i gospodarcze konsekwencje konfliktów na Ukrainie<br>• charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii<br>• uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski<br>• przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji<br>• wymienia surowce mineralne Rosji<br>• wskazuje na mapie sąsiadów Polski<br>• wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami | | • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej<br>• charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł | | w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji |